

mig at inddele de forskjellige Sager paa samme Maade som jeg ser, det er stet i Landsathingets Betænkning, nemlig i 2 Klasser, af hvilke den ene omfatter de egentlige Gjældsager, hvormed jeg mener saadanne Sager, hvor Gjælden ikke er om-disputeret, hvor Grunden til, at den ikke bliver berigtiget, ikke er den, at Debitor ikke erkjender at skyldes Summen, eller at han gjør nogen Indvending imod Betalingen, men hvor Grunden til at Betalingen ikke paafølger, er den, at han ikke ser sig istand til at betale, fordi han savner de nødvendige Midler dertil. Til den anden Klasse Sager henhøre de Sager, hvor der foreligger en Retstrætte. Det er, saavidt jeg tror, tilbels en Eiendommelighed ved vor Rettsforfatning, i det Mindste i Mod sætning til vore sydlige Naboer, at man her hos os behandler Sager, som angaa ligesæmme og ubestridte Gjældsbeløb, ganske i samme Form, som om der forelaa en Retstrætte. Det vil være en Del af Thingets ærede Medlemmer bekendt, og det er selvsølgelig den høitærede Justitsminister i fuldeste Maal bekendt, at man andeksteds har viist disse Sager bort fra den egentlige Processform og behandler dem paa en anden Maade, en Maade, som i sine store Træk svarer til den Ordning, der hos os er indført ved sidste Paragraf i Udpantningsloven af 1873, idet Kreditor med Hensyn til Panteobligationer i faste Eiendomme under visse Betingelser kun behøver paa en nærmere foreskreven Maade at give Debitor et Varfel til at betale; naar Debitor da ikke betaler Gjælden inden den Tid, dette Varfel bestemmer, er Fordringen erigibel, og man skrider da ligesrem til Eksekution. Hvorom kan overhovedet Forligsprøven i disse Sager dreie sig? Kun om at bevæge Kreditor til at bortgive lidt mere eller lidt mindre af sin Ret, at give sin Debitor en længere Udsættelse, end han egentlig er berettiget til at forlange, eller at slaa Noget af paa Fordringen. Det er nu ganske vist, at det er ønskeligt, at der ikke af Kreditor udgives Haardhed imod Debitor, men mange Gange kan det virkelig være Kreditor, der lige over for forsømmelige Debitorer er den, som trænger haardest og nødigst kan undvære de Benge, som den Anden ikke betaler. Naar jeg skulde sige, hvorledes efter min Erfaring her i Landet Forholdet stiller sig med Hensyn til disse Sager, saa har Kreditor, naar jeg modtager saadanne Fordringer til Inkassation — det være sig enten af Handlende, Fabrikanter eller Rjåbmænd, der opgjøre deres Bøger og altsaa komme med en hel Del, eller de komme enkeltvis — i Reglen først tilskrevet Debitor og gjort, hvad han kunde for at faae sin Fordring indkasseret, uden at det imidlertid er lykkedes for ham. Han kommer da til Sagsføreren, og denne skriver atter i Reglen til Debitor med en venlig Raamindelse om, at dersom han ikke betaler inden en vis Tid, maa han vente at blive sagsøgt. Nogle komme da og betale, Andre komme og ønske Genstand, og det

er almindeligt, at man gaar ind paa et Forlig, som man skriver hjemme, og som derefter bliver ratihaberet i Retten, som oftest ved visse Funktionærer, der have en lille Bifortjeneste ved at møde og ratiabere. Skrider man derimod til Forligsprøve og stævner, har jeg aldrig erfaret, at Kreditor havde nogen Interesse i, at denne Forligsprøve fandt Sted eller endnu mindre i at møde personlig. Man faar i Reglen en Anmodning fra Vedkommende, om han ikke kan blive fri for at møde personlig, da det spilder hans Tid, og da en Anden lige saa godt kan besørge dette for ham, og mangen Gang rejstiferer han den Mulkt og Processomkostningerne, som følger af, at han ikke møder personlig, idet han stoler paa, at Debitor, som dog, naar han faar Dom, trænger til hans Overbærenhed, ikke vil møde med de Indsigelser, som ere nødvendige for at denne Mulkt og Processomkostninger kunne blive paalagte Kreditor. Med Hensyn til Debitor har jeg heller ikke kunnet se, at det nogeninde har været til Fordel for eller har kunnet interessere ham, at Kreditor mødte personlig, naar Kreditor kun sendte En, der var udrustet med tilstrækkelig Fuldmagt til at sige, hvad han vilde, og til at indgaa Forlig derom. Undertiden hænder det ogsaa under Forligsprøven i disse Sager, at Debitor er meget villig til at betale, men dog ikke vil indgaa Forlig, fordi, siger han, det ikke kan nytte, at jeg her forbinder mig til at betale om 8 Dage eller efter en anden lignende Tidsfrist; thi jeg veed, at jeg ikke kan holde det. Jeg vil da ikke forpligte mig dertil, men Kreditor maa hellere tage Dom; thi indgaar jeg Forlig og ikke betaler, kan jeg være udsat for, at det bliver betragtet i et skjævt Lys. Vender jeg mig dernæst til den anden Klasse af Sager, de, som angaa de egentlige Retstrætter, vil jeg sige, at min Erfaring gaar ganske i den samme Retning i hele det lange Tidspunkt, i hvilket jeg har været Sagsfører; men jeg vil nævne et Exempel fra en ganske ny Tid. Det er ikke ret længe siden, at en Mand fra Landet henvendte sig til mig i en for ham temmelig vigtig Sag, for at erfare min Mening om, hvorvidt han med Nytte kunde anlægge en Proces i denne Sag, og hvorvidt jeg troede, at han kunde sætte sin Ret igjennem. Jeg mente, efter at have gjort mig fortrolig med Sagen, at det vel var muligt, men maatte tillige udtale den Anskuelse, at jeg ansaa det for hensigtsmæssigt, om der kunde opnaas et fornuftigt Forlig i Sagen. Dertil var Manden ogsaa villig, men han ønskede, at jeg mødte personlig under Forligsprøven, fordi han, naar han selv skulde møde alene, ikke tiltroede sig, i alt Fald ikke under alle Omstændigheder, at være i Stand til at overføre Betydningen af de Forslag, som mulig vilde fremkomme, saaledes at han udsatte sig for enten at gaa ind paa Ting, som han ikke vilde være gaaet ind paa, naar han